

Jeg tror, at det for det første rent teknisk, om jeg saa maa sige, er en Gevinst, at disse Byggeforeninger kun kommer til at tumle med een Kapitalist, endda ikke med en privat, men med Staten, i Stedet for at skulle tumle med to, een i første Prioritet, een i anden. Men dernæst mener jeg, at det, at man lægger det Pres paa en Forening, at den ligesom drives til at samle Laanet paa een Haand, ogsaa i en praktisk Retning, som særlig maa interessere det ærede Medlem (Marott), er en stor Gevinst. Hvis man nemlig skal skaffe sig to Prioriteter, vil det i alt Fald paa det nuværende økonomiske Grundlag være umuligt at tilvejebringe en første Prioritet uden et ret stort Tab. Saa vidt jeg ved, staar i dette Øjeblik Østifternes 4 pCt.s Obligationer i en Kurs af 89 og 90, og Østifternes Husmandskreditforenings Obligationer, et Papir, der staar ganske særlig højt, i en Kurs af 91½ pCt. Med andre Ord: Byggeforeninger, der skulde foretage Transaktionen paa det af det ærede Medlem nævnte Grundlag, var paa Forhaand udsatte for et Tab af mellem 8 og 11 pCt. af Kapitalen. Dette vilde ogsaa i høj Grad vanskeliggøre hele Byggeforetagendet. Netop under Hensyn hertil forekommer det mig ganske fortrinligt, naar den højtærede Finansminister har sagt: Nej, I kan faa alle Pengene hos Staten til 4 pCt. og til Parikurs. Jeg maa derfor hævde, at det er anbefalelsesværdigt at blive indenfor den Ramme, som Lovforslaget angiver, og at det ganske særlig er anbefalelsesværdigt at slaa ned paa dette Punkt: at der ydes et samlet Laan paa 4/5 af Værdien.

Det forekommer mig for øvrigt, at der heri er en sund Basis, ogsaa for saa vidt, som det ikke er urimeligt at forlange, at de, der vil starte en saadan Byggeforening, sidder inde med noget økonomisk Rygstød. Allerede Loven om Oprettelse af Husmandsbrug kræver jo et saadant økonomisk Rygstød af den paagældende Ejer. I det foreliggende Tilfælde er der Tale om Folk, om hvem man maa sige, at de ikke skal drive en Bedrift med hele den personlige Interesse, hele den Intensitet, der fordres af en Statshusmand, og det vil da sikkert ikke være urimeligt her at kræve noget mere. Hvis der her stilles Krav om 20 pCt., hvor Husmanden skal have 10 pCt., forekommer det mig ikke urimeligt, ogsaa af den Grund, at Forholdet i Virkeligheden er det, at man f. Eks. i en københavnsk Ejendom neppe vil kunne opnaa en Laanesum, der overstiger ca. 70 pCt. af Værdien, selv om man søger baade en første og en anden Prioritet. Naar Staten stiller sigsaaledes,

at den til billig Rente giver et samlet Laan paa op til 80 pCt., synes jeg derfor, at den virkelig har gjort et liberalt Tilbud, medens den dog paa den anden Side har tvunget de paagældende til at stille sig paa et økonomisk sundt Grundlag.

Jeg vil hermed ikke have sagt til det ærede Medlem (Marott), at jeg skulde vægre mig ved at tage under Overvejelse, hvordan hele Situationen maatte bedømmes under helt andre Forhold, men jeg maa dog fremhæve, at det ærede Medlem vil slaa ind paa en helt ny Vej, paa en social Reform af overordentlig vidtrækkende Betydning, som maa kræve det omhyggeligste og alvorligste Arbejde. Jeg vilde nu nok have ønsket, at det ærede Medlem foruden at fremhæve Forholdene i Østerrig tillige havde udarbejdet en Slags Kalkule over, hvad han mente, der i saa Tilfælde vilde medgaa; saa havde vi haft en fastere Grund for Debatten end den, hvorpaa jeg i dette Øjeblik føler mig staaende.

Jeg skal endnu kun kort omtale det andet Punkt, som er blevet fremhævet, nemlig Forhøjelsen af Rentefoden til 4 pCt. Det ærede Medlem fra Odense (Marott) frygtede Konsekvenserne. Jeg maa sige, at jeg egentlig ikke er tilbøjelig dertil. Ihvorvel jeg paa andre sociale Omraader er villig til at strække mig langt, ogsaa i Retning af — hvad skal jeg kalde det — næsten at yde Hjælp, er jeg paa dette Omraade, hvor det drejer sig om at laane Penge ud, af den Mening, at Staten maa være uhyre varsom, fordi den ved sine Kurstab lider saa stort et Tab, at der vist ikke er noget rigtigt Forhold imellem den Hjælp, man yder den enkelte, og det Tab, man i givet Tilfælde paafører Staten. Hvis man vilde tænke sig at gaa ned f. Eks. til 3 pCt., saa forekommer det mig — hvis man tør gaa ud fra, at Statens effektive Laanerente er 4,7 pCt. —, at Tabet derved, om man vil, Tilskuddet fra Statens Side til Privatmand, vilde være saa urimelig stort, at man maatte sige, at man her var inde paa en usund Vej. Jeg skulde tro, at under Hensyn til de almindelige økonomiske Forhold og til den effektive Laanerente, som Staten nu maa yde, er det ganske naturligt, at man er gaaet til de 4 pCt. Jeg er tilbøjelig til at sige, at hvor man tidligere har lovgivet paa Grundlaget 3 pCt., kræver man nu faktisk ikke nogen anden effektiv Rente ved at forlange 4 pCt.; og hvis det er rigtigt, hvad jeg desværre i Øjeblikket mangler Materiale til at dokumentere, finder jeg, at man i Virkeligheden med de 4 pCt. har ramt det